
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΥΝΟΨΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

Ιούνιος 2012

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Επιχειρήσεων στον Τομέα του Περιβάλλοντος» εκπονήθηκε από την Ένωση των Εταιρειών «ICAP Group A.E. Επιχειρηματική Πληροφόρηση, Σύμβουλοι Διοίκησης και Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις» και «LDK Consultants International A.E.», για λογαριασμό του ΣΕΒ και της Ανώνυμης Εταιρείας Αναπτυξιακών Δράσεων Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας. Συγχρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013.

Εισαγωγή

Η πρωτοβουλία του ΣΕΒ

Ανάγκη για σταθεροποίηση, ανάκαμψη και ανάπτυξη

- Η οικονομική κρίση αγγίζει καταλυτικά όλους τους κλάδους της επιχειρηματικότητας. Η συρρίκνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας δεν μπορεί να αναστραφεί χωρίς ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με ελληνική ταυτότητα για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων.
- Ο ΣΕΒ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη σταθεροποίηση, ανάκαμψη και ανάπτυξη των κρίσιμων τομέων της επιχειρηματικότητας. Επιδιώκει ενεργητικά τη διαμόρφωση ουσιαστικών προτάσεων στήριξης των κρίσιμων αυτών τομέων ώστε να προσαρμοστούν στη συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση. Τα παραγωγικά αυτά κύτταρα είναι πλέον τα μόνα που μπορούν να συνεισφέρουν δυναμικά στην ανάκαμψη της εθνικής οικονομίας.
- Ένας κρίσιμος τομέας είναι αυτός του Περιβάλλοντος, για το λόγο αυτό ο ΣΕΒ θεωρεί αναγκαία την εκπόνηση ενός «Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης». Απώτερος σκοπός του σχεδίου είναι η αξιολόγηση των δυνατοτήτων / προϋποθέσεων βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας του τομέα, ο προσδιορισμός των επιχειρηματικών τάσεων και προοπτικών, καθώς και ο σχεδιασμός εναλλακτικών προτάσεων ανάπτυξης του τομέα.

Ο ρόλος του τομέα στην ανάκαμψη της επιχειρηματικότητας

Ο τομέας του Περιβάλλοντος έχει κομβικό ρόλο στην επερχόμενη επιχειρηματικότητα γιατί:

- Αποτελεί πεδίο στο οποίο εκδηλώνονται σημαντικές νέες και δυναμικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες
- Οι επιχειρηματικές προοπτικές του τομέα στην Ελλάδα διαφαίνονται σημαντικές μιας και τα προσφερόμενα προϊόντα / υπηρεσίες συχνά έρχονται να καλύψουν πάγιες και διαρκείς ανάγκες
- Παράγει και προάγει την καινοτομία σε όλο τον επιχειρηματικό κύκλο ζωής
- Καλείται να καλύψει σημαντικές συσσωρευμένες εκκρεμότητες από υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ευρωπαϊκές οδηγίες

Η πρωτοβουλία του ΣΕΒ

Εστίαση σε επιχειρηματικές δραστηριότητες που υποστηρίζουν την περιβαλλοντική μέριμνα

Ο ΣΕΒ επιδίωξε τη διαμόρφωση (από κοινού με τις επιχειρήσεις του τομέα) ενός συνεκτικού πλαισίου προτάσεων για την στήριξη του τομέα. Μέσα από το στρατηγικό σχέδιο ο ΣΕΒ δίνει ιδιαίτερη σημασία σε θέματα όπως:

- Εδραίωση βιώσιμων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε ένα σαφές επιχειρηματικό πλαίσιο ως κρίσιμη προϋπόθεση για την ανάκαμψη και ανάπτυξη του τομέα
- Μετασχηματισμό της έρευνας σε καινοτομία και της καινοτομίας σε βιώσιμη επιχειρηματικότητα
- Αναγνώριση και δρομολόγηση κρίσιμων θεσμικών αλλαγών θα επιταχύνουν περαιτέρω την δημιουργία βιώσιμης επιχειρηματικότητας στον τομέα

Ενεργητική συμμετοχή των επιχειρήσεων του τομέα

Το πρότυπο σχέδιο ανάπτυξης συν-διαμορφώθηκε με τη συμμετοχή άνω των 15 επιχειρήσεων του τομέα σε εργαστήρια (workshops). Επίσης, έγινε έρευνα πεδίου σε πάνω από 250 επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητα σχετική με τον τομέα. Η ενεργητική επικοινωνία με τις σημαντικότερες επιχειρήσεις του τομέα αποτέλεσε ευκαιρία για:

- Ανταλλαγή και διάχυση τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις του τομέα
- Κινητοποίηση για τη δικτύωση και διασύνδεση της έρευνας, της εκπαίδευσης, του σχεδιασμού προϊόντων / υπηρεσιών, της παραγωγής λύσεων, της επιχειρηματικής διαχείρισης, κτλ
- Δικτύωση των επιχειρήσεων του τομέα για μεγαλύτερη συμπληρωματικότητα προϊόντων / υπηρεσιών, οικονομίες κλίμακας, κοινές επιχειρηματικές ευκαιρίες, πρόσβαση σε νέες αγορές, κτλ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Χαρτογράφηση Εγχώριας Αγοράς

Ο τομέας χαρακτηρίζεται από πολυμορφία και είναι εξόχως ετερογενής

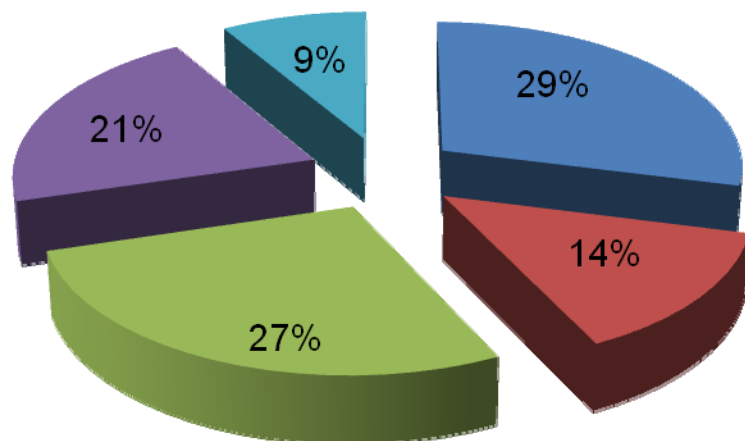
ΥΠΟΤΟΜΕΑΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	<ul style="list-style-type: none"> Αιολικά Φωτοβολταϊκά & Ηλιακά Θερμικά Μηχανήματα Γεωθερμίας 	<ul style="list-style-type: none"> Μικρά Υδροηλεκτρικά – Υδρογεννήτριες Βιοαέριο – Βιομάζα
Ανακύκλωση	<ul style="list-style-type: none"> Δραστηριότητες Διαχωρισμού - Ανάκτησης – Ανακύκλωσης Δραστηριότητες Οικολογικής Αποσυναρμολόγησης Εξοπλισμός Ανακύκλωσης 	<ul style="list-style-type: none"> Μηχανήματα Ανάκτησης Διαλυτών Μηχανημάτων Εκτύπωσης Μηχανήματα Ανακύκλωσης Χονδρικό Εμπόριο Απορριμμάτων & Υπολειμμάτων
Διαχείριση Αποβλήτων - Λυμάτων	<ul style="list-style-type: none"> Δραστηριότητες Συλλογής, Επεξεργασίας, Διάθεσης Αποβλήτων - Λυμάτων 	<ul style="list-style-type: none"> Εξοπλισμός Συλλογής, Επεξεργασίας, Διάθεσης Αποβλήτων - Λυμάτων
Δραστηριότητες Προστασίας Περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> Εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος Έργα Προστασίας Περιβάλλοντος Εξοπλισμός Προστασίας Περιβάλλοντος 	<ul style="list-style-type: none"> Υπηρεσίες Προστασίας Περιβάλλοντος Υλικά Προστασίας Περιβάλλοντος
Λοιπές Δραστηριότητες Διαχείρισης Φυσικών Πόρων	<ul style="list-style-type: none"> Αφαλάτωση Εξοικονόμηση Νερού Μηχανήματα Αφαλάτωσης 	<ul style="list-style-type: none"> Συλλογή, Επεξεργασία, Παροχή Νερού Φυσικό Αέριο

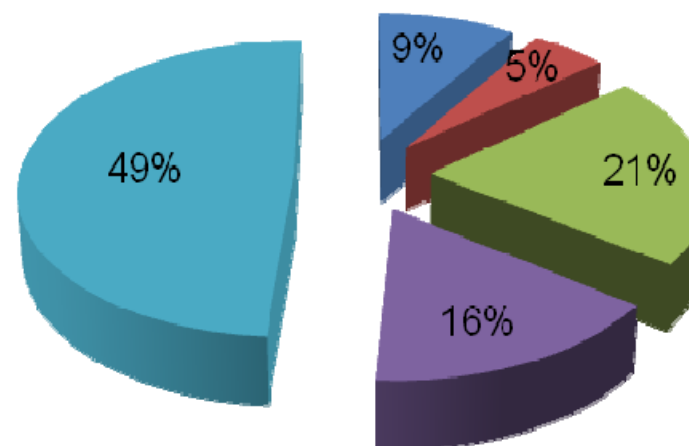
Ο συνολικός κύκλος εργασιών από δραστηριότητες σχετικές με τον τομέα περιβάλλοντος, εκτιμάται το 2010 περίπου στα €4,4 δις

Κατανομή Επιχειρήσεων (2010)

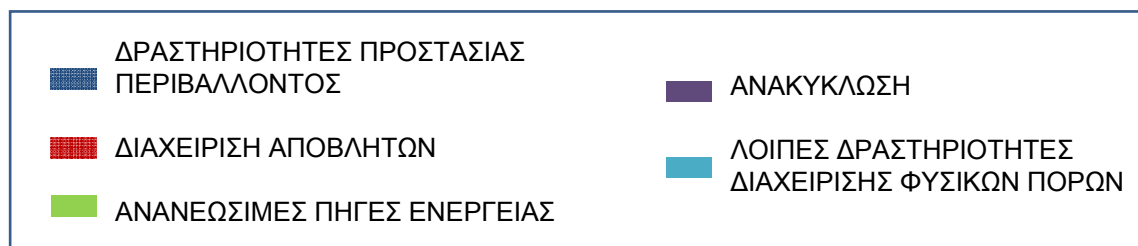

Αριθμός επιχειρήσεων (2010): 1961

Κατανομή Κύκλου Εργασιών (2010)

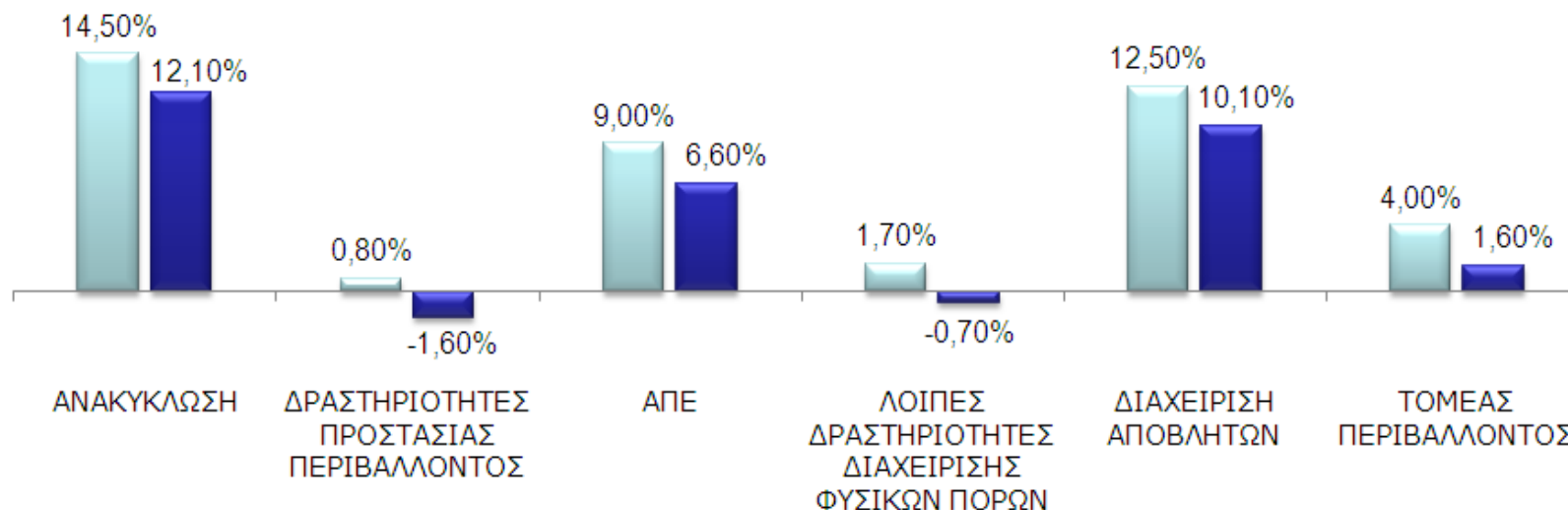

Συνολικός Κύκλος Εργασιών (2010): €4,42 δις

Η τελευταία δεκαετία αποτέλεσε περίοδο σημαντικής ανάπτυξης

Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Ανάπτυξης (2000-2010)

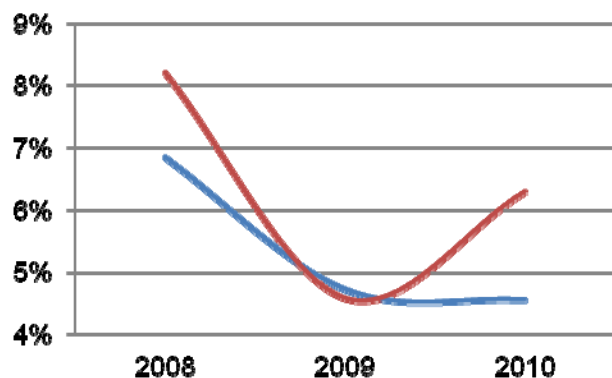
■ Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Ανάπτυξης ■ Απόκλιση από Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας

Βασικά Χαρακτηριστικά Εγχώριας Αγοράς

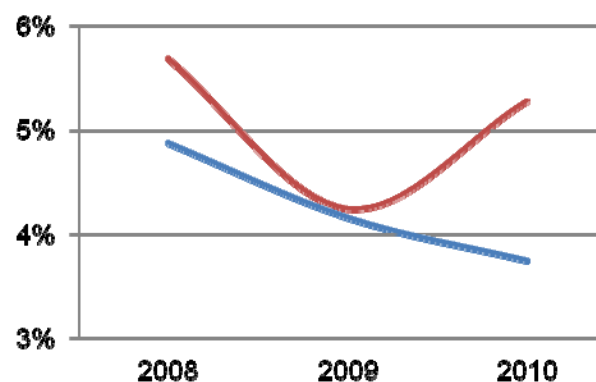
- Τις σημαντικότερες επιδόσεις παρουσίασαν η Ανακύκλωση, οι ΑΠΕ και η Διαχείριση Αποβλήτων
- Παρά την παρατεταμένη ύφεση της ελληνικής οικονομίας, το 2010 ο τομέας παρουσίασε χαρακτηριστικά ανάκαμψης και βελτίωσης των επιδόσεων του
- Σήμερα ο τομέας, παρά τις αρνητικές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, χαρακτηρίζεται γενικά από σταθεροποιητικές τάσεις

Ο τομέας παρουσιάζει επιδεινούμενες χρηματοοικονομικές επιδόσεις, αλλά με μεγαλύτερες αντιστάσεις

Εξέλιξη Αποδοτικότητας
(αποδοτικότητα Ι.Κ.)

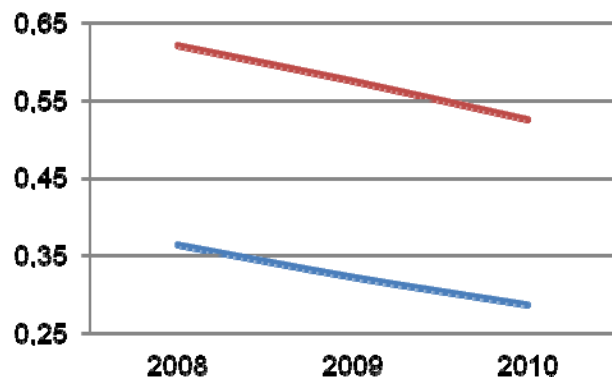

Εξέλιξη Κερδοφορίας
(περιθώριο καθαρού κέρδους)

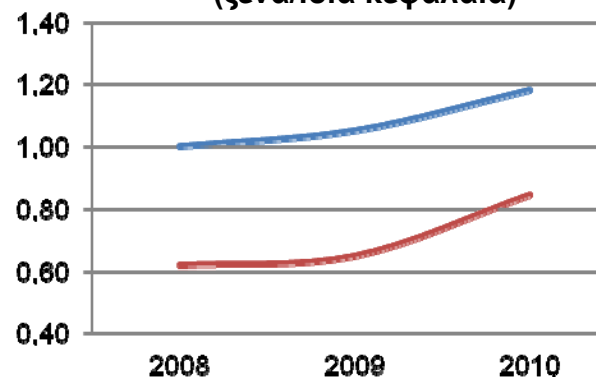

Ομάδα Α:
Το σύνολο των επιχειρήσεων του τομέα

Εξέλιξη Ρευστότητας
(ταμειακή ρευστότητα)

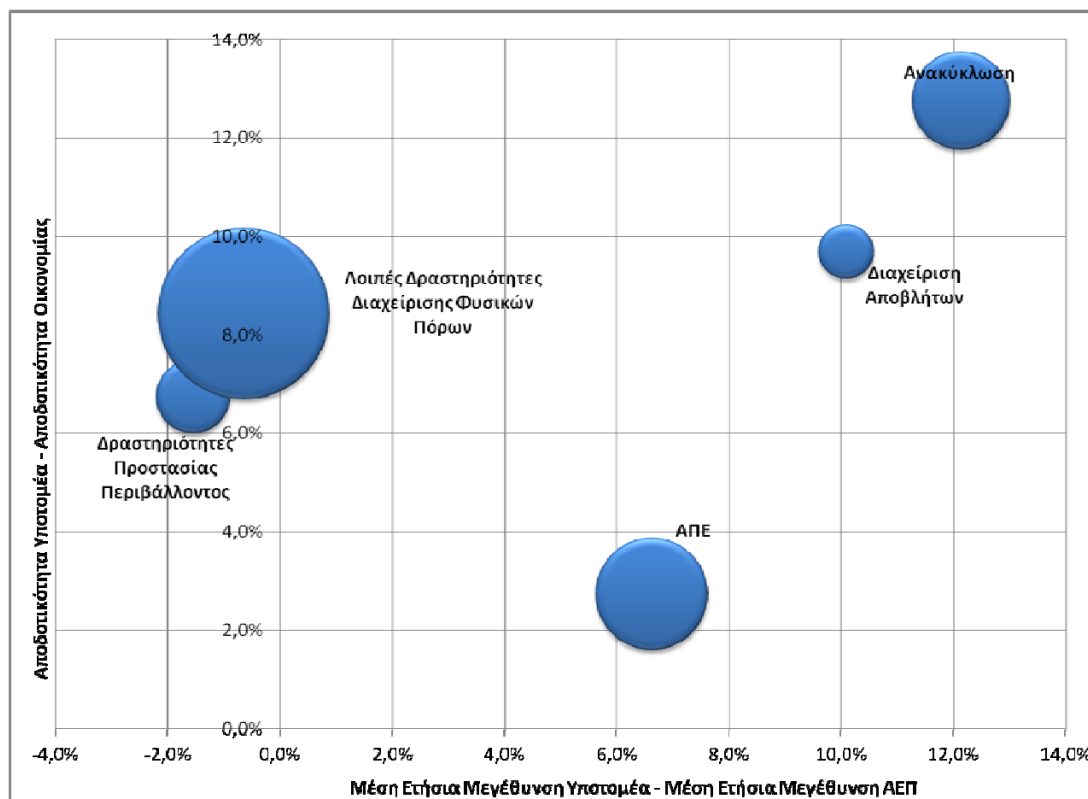
Εξέλιξη Κεφαλαιακής Διάρθρωσης
(ξένα/ίδια κεφάλαια)

Ομάδα Β:
Το σύνολο των 5 πιο αντιπροσωπευτικών επιχειρήσεων κάθε υποτομέα (βάσει ενεργητικού και με αποκλειστικές δραστηριότητες περιβάλλοντος)

Οι ΑΠΕ, η Διαχείριση Αποβλήτων και η Ανακύκλωση αποτελούν τους πλέον δυναμικούς υποτομείς (βάσει αποδοτικότητας και ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης)

Δυναμική Υποτομέων

Σημ. Το μέγεθος του κύκλου στο διάγραμμα είναι αντιπροσωπευτικό του μεγέθους του υποτομέα

Βασικά Συμπεράσματα Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης

- Η αποδοτικότητα των κεφαλαίων του τομέα παραμένει αισθητά υψηλότερη από το σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας.
- Το επίπεδο κερδοφορίας παρουσιάζει σταθεροποιητικές τάσεις.
- Το καθαρό περιθώριο κέρδους παραμένει αισθητά υψηλότερο από το σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας.
- Παρατηρούνται επιδεινούμενες συνθήκες ρευστότητας και μια διαπιστούμενη επιδείνωση των όρων εξυπηρέτησης του χρέους των επιχειρήσεων.
- Οι επιχειρήσεις του τομέα λειτουργούν σε υψηλά επίπεδα χρηματοοικονομικής μόχλευσης
- Καταγράφεται υψηλή αποδοτικότητα παγίων

Διαγνωστική Ανάλυση

Η προώθηση της πράσινης ανάπτυξης καθίσταται πιο εύκολη καθώς οι τρέχουσες επιχειρηματικές πρακτικές & συνθήκες δημιουργούν ευκαιρίες

Δυνατά σημεία

- Ισχυρό θεσμικό πλαίσιο
- Υψηλά κονδύλια κοινοτικών και εθνικών πόρων
- Η ανερχόμενη τάση του τομέα στην Ελλάδα
- Σημαντικά περιθώρια διαχείρισης πρόσθετων απορριπτόμενων προϊόντων
- Υψηλό εθνικό δυναμικό σε ΑΠΕ
- Υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης – Ικανοποιητικά επίπεδα αποδοτικότητας

Ευκαιρίες

- Ενισχυμένοι περιβαλλοντικοί κανονισμοί
- Αξιοποίηση πόρων Ε.Σ.Π.Α.
- Παγκόσμια στροφή προς τα ενεργειακά αυτόνομα κτίρια
- Περιθώρια υλοποίησης έργων μέσω Σ.Δ.Ι.Τ.
- Ανάπτυξη της οικολογικής αγοράς προϊόντων
- Ενίσχυση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης

Αδύναμα σημεία

- Συχνά ανεπαρκής εφαρμογή και επιβολή των κοινοτικών οδηγιών
- Περιορισμένη συμμετοχή επιχειρήσεων σε E&A
- Υστέρηση στην υιοθέτηση και εφαρμογή νέων τεχνολογιών
- Υστέρηση στην ανάπτυξη καινοτομίας και εξωστρέφειας
- Καθυστερήσεις στην υλοποίηση των απαιτούμενων υποδομών
- Ανεπαρκής ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων
- Κοινωνική καχυποψία για τη χωροθέτηση υποδομών

Απειλές

- Αρνητική οικονομική συγκυρία – Περιορισμένη πρόσβαση σε κεφάλαια
- Αμφισβήτηση σκοπιμότητας αύξησης συμμετοχής ΑΠΕ στο ισοζύγιο Η/Π
- Ανεπαρκής ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών αγορών για «πράσινες επενδύσεις»
- Ανεπάρκεια προσωπικού με πράσινες δεξιότητες
- Υψηλό κόστος από εφαρμογή συγκεκριμένων τεχνολογιών ΑΠΕ

Οι τάσεις και προοπτικές αποτελούν συνάρτηση των εθνικών στόχων για τις ΑΠΕ, τη διαχείριση αποβλήτων και την ανακύκλωση

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

A

Το 2010 το ποσοστό των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας ανήλθε στο 9,1% με τα περιθώρια περαιτέρω διεύθυνσης να κρίνονται ιδιαίτερα σημαντικά, βάσει του ισχυρού δυναμικού της χώρας σε ΑΠΕ.

B

Στους επιμέρους στόχους, ιδιαίτερα χαμηλή κρίνεται η διεύθυνση των ΑΠΕ στις μεταφορές, ενώ στάσιμη θεωρείται η διεύθυνση στον τομέα της θέρμανσης, με την αγορά ηλιακών θερμικών εδραιωμένη.

Γ

Ικανοποιητική κρίνεται η δυναμική στην ηλεκτροπαραγωγή, με το υφιστάμενο επιχειρηματικό ενδιαφέρον να υπερκαλύπτει κατά 7 φορές τον επιμέρους στόχο.

Δ

Το συνολικό ύψος για επενδύσεις σε έργα ΑΠΕ τη δεκαετία 2010-2020 εκτιμάται περίπου στα €21 δις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε δίκτυα & διασυνδέσεις.

Ε

Το επιχειρηματικό ενδιαφέρον θα πρέπει να στραφεί:

- στην παραγωγή εξοπλισμού για μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με έμφαση στα φ/β και στα αιολικά.
- στην παραγωγή θερμικής ενέργειας και βιοκαυσίμων.

ΣΤ

Απαραίτητη κρίνεται η ανάληψη πρωτοβουλιών για:

- Ανάπτυξη απαιτούμενων υποδομών και δικτύων
- Πρόσβαση των επιχειρήσεων σε κεφάλαια
- Ανάδειξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος
- Άρση θεσμικών και ρυθμιστικών εμποδίων
- Ενίσχυση περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης

Διαχείριση Αποβλήτων / Ανακύκλωση

Η προσαρμογή στο νέο καθεστώς διαχείρισης αντικατοπτρίζεται από τη σταδιακή αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης διαχρονικά, με το ποσοστό των ΑΣΑ που ανακτάται να αυξάνεται από το 13% το 2006 στο 25% το 2010

Ιδιαίτερα σημαντικά περιθώρια αύξησης των ποσοστών ανάκτησης σε όλο και περισσότερα διαφορετικά προϊόντα.

Σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης για κλάδους, όπως η συλλογή, διαλογή και επανεπεξεργασίας βιοαποδομήσιμων αποβλήτων, υφασμάτων, πλαστικού, γυαλιού, χάρτου και μετάλλων.

Αντίστοιχες ευκαιρίες ανάπτυξης για την ευρύτερη αλυσίδα εφοδιασμού, με ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ του υποτομέα της διαχείρισης των αποβλήτων με παραγωγούς ενέργειας, πρωτογενείς παραγωγούς και εμπόρους λιανικής πώλησης.

Οι συνολικές επενδύσεις που αναμένονται μόνο για την ανάπτυξη υποδομών διαχείριση στερεών αποβλήτων για την περίοδο 2010-2015 είναι ύψους €1,6 δις.

Οι προοπτικές διαφαίνονται μακροπρόθεσμα αναπτυξιακές, ενισχυόμενες από τις ευνοϊκές συνθήκες που επιφέρει η ευρύτερη προσπάθεια μετάβασης σε μια «πράσινη οικονομία». Βραχυπρόθεσμα ωστόσο, οι αναπτυξιακές δυνατότητες του υποτομέα κρίνονται λιγότερο ισχυρές, εξαιτίας κυρίως της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας.

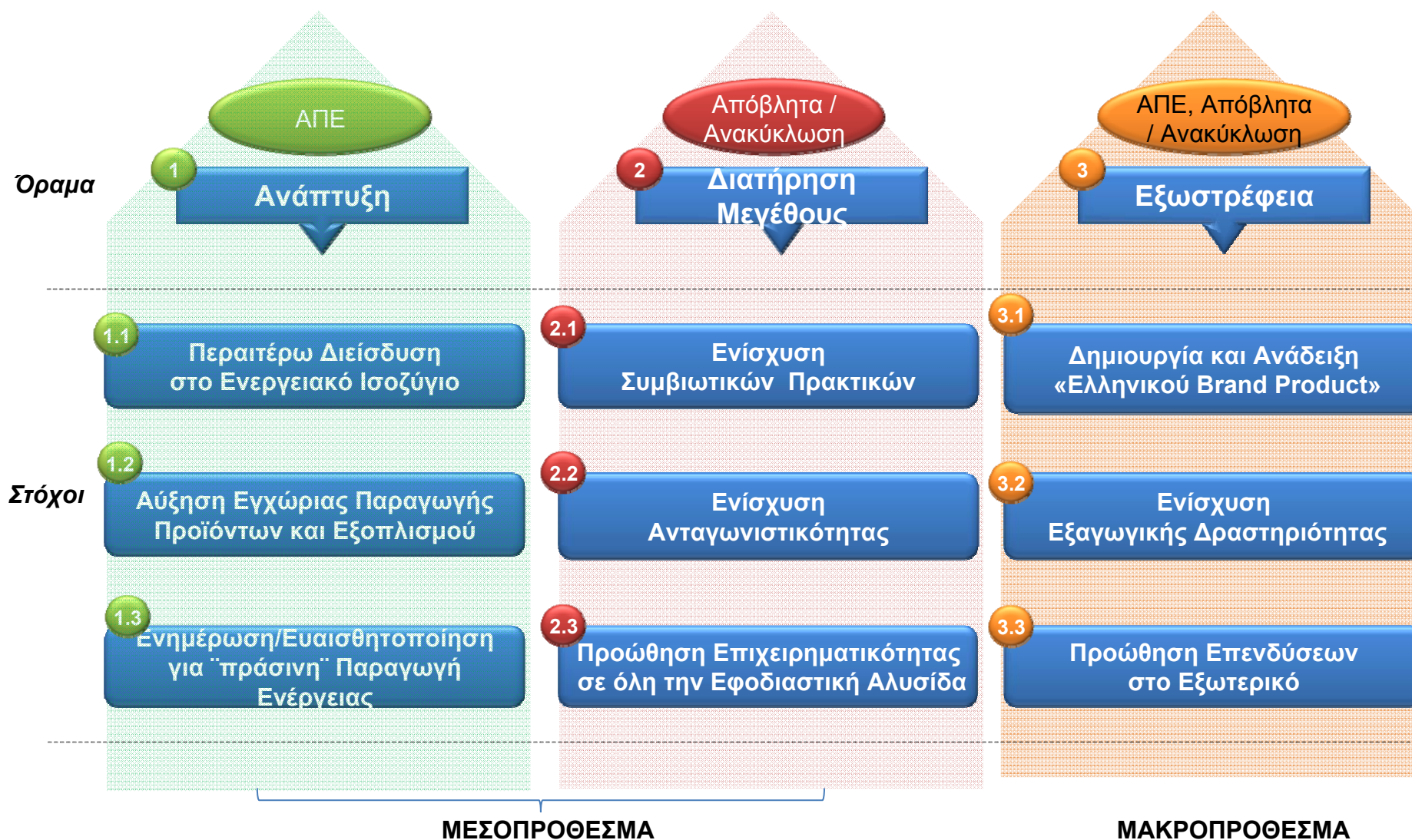
Σχέδιο Ανάπτυξης

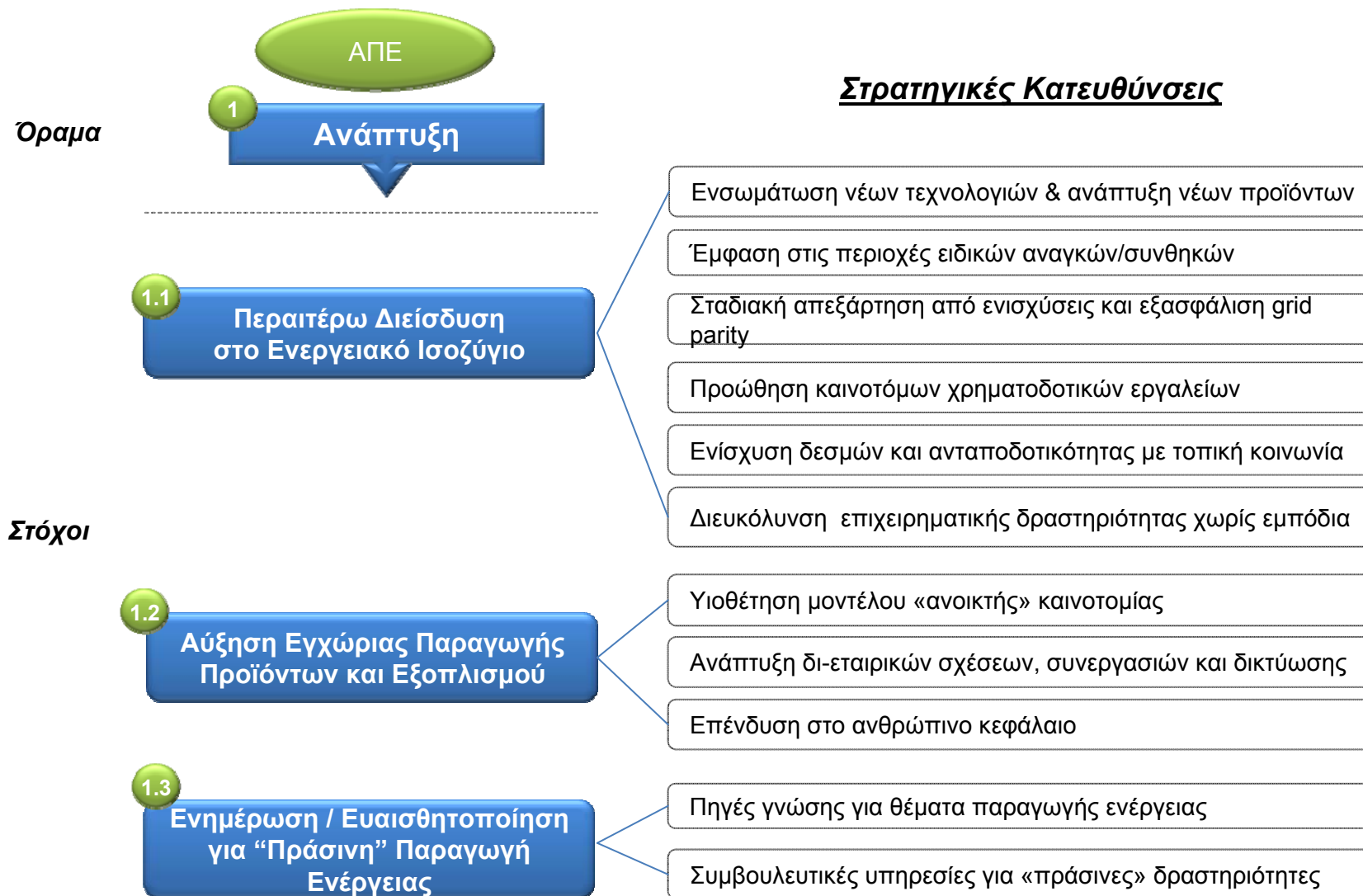
Η εξέλιξη του τομέα, αφορά τόσο τη μεσοπρόθεσμη όσο και τη μακροπρόθεσμη περίοδο, ενώ πραγματοποιείται για τους πλέον δυναμικούς υποτομείς του περιβάλλοντος

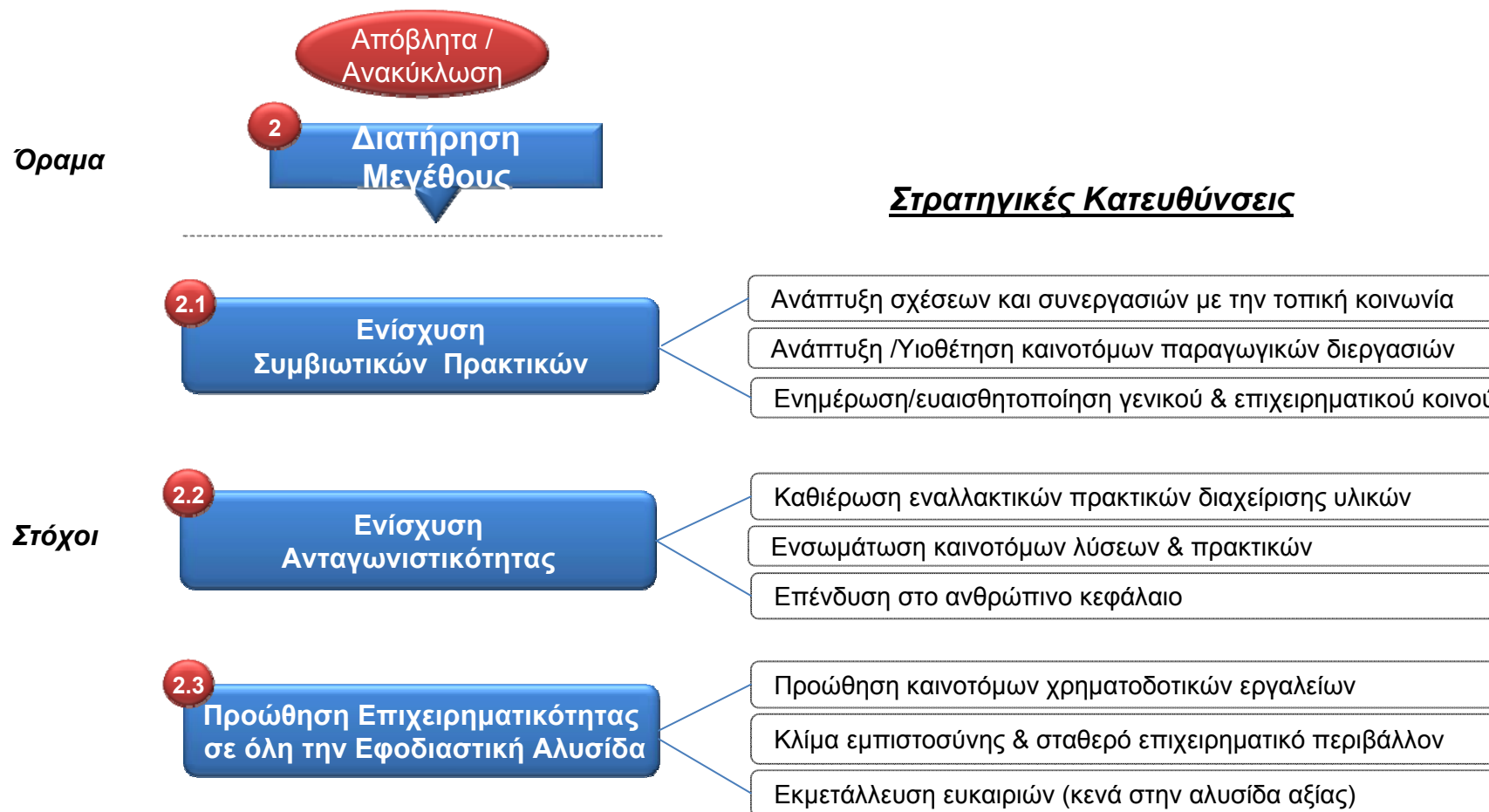
ΟΡΑΜΑ

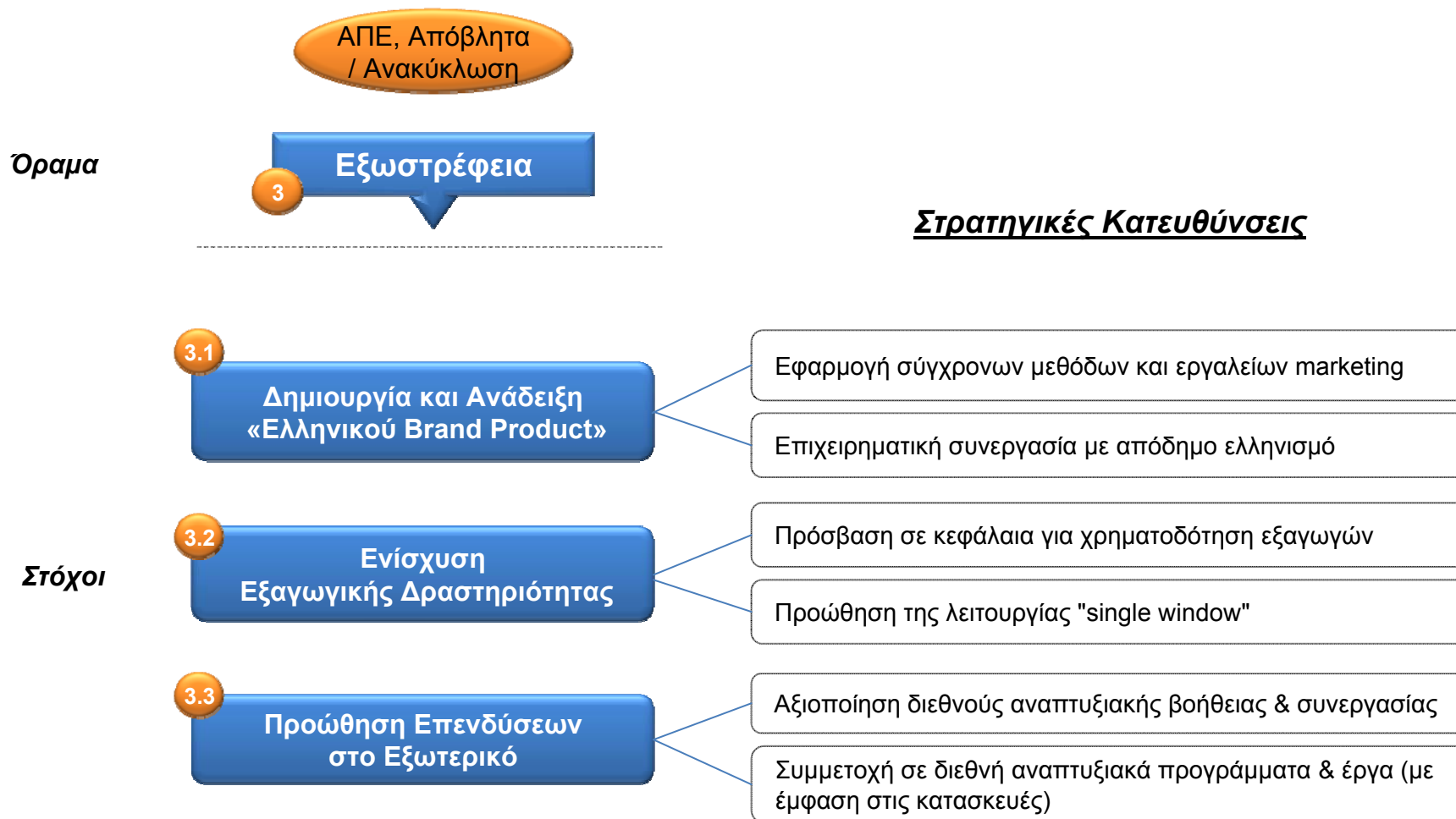

Δομή Στρατηγικού Σχεδίου

Σημείωση: Οι μελέτες / αναλύσεις / σχέδια που εκπονούν οι ανεξάρτητοι Σύμβουλοι για λογαριασμό του ΣΕΒ, αποτελούν αποκλειστική τους ευθύνη, φέρουν το λογότυπο τους και σε κάθε περίπτωση ο ΣΕΒ δεν παρεμβαίνει στο περιεχόμενο τους. Αποτελούν εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιεί ο ΣΕΒ για να οριοθετήσει τις δικές του προτάσεις και θέσεις, στο πλαίσιο της ενεργητικής συζήτησης και διαβούλευσης του με εμπειρογνώμονες, ακαδημαϊκούς, στελέχη της αγοράς και άλλους εκπροσώπους της ευρύτερης επιχειρηματικής κοινότητας.